

איראן: חוששת מהפתעה ומתלבטת איך לפעול

written by מאיר בן שבת | 18.10.2026

"הכוחות המזוינים של איראן הכינו תגובה קשה והרסנית יותר ממלחמות 12 הימים ו-40 הימים לכל הרפתקה חדשה" - כך הזהיר מוחסן רזאאי, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן, בפוסט שפרסם אתמול (יום א'). הוא הוסיף: "התכנית המבצעית של איראן לא תהיה מחויבת לכללי-המשחק שלהם".

דבריו של הבכיר האיראני באו בתגובה למה שהוא תאר כ"רטוריקה פזיזה ואיומים חוזרים ונשנים מצד גורמים אמריקנים וציוניים".

יש להניח כי בכך הוא התייחס בעיקר להכרזתו של דונלד טראמפ על המכה הקשה שארה"ב מתכננת להנחית על איראן לאור הדשדוש הנמשך במו"מ.

כשבוע לפני הבחירות בישראל וכשבועיים לפני בחירות האמצע בארה"ב, המציאות באזור נפיצה מתמיד. הודעתו של הנשיא האמריקני כי ארה"ב לא תתקוף לפני בחירות-האמצע, הייתה אמורה לספק "בהירות אסטרטגית", אלא שהיא נבלעה בתוך שטף ההתבטאויות שדווקא הכבידו את הערפל סביב כוונותיו האמיתיות. בין אם זוהי עמימות מכוונת ¹ הגישה שעליה המליץ בספרו "האמנות שלי ² איך לעשות עסקים" ובין אם לאו ³ היא מותירה את כל האופציות פתוחות ואת כל השחקנים ⁴ במתח.

המשא ומתן העקיף בין איראן לארצות הברית נמשך, גם אם בפרופיל נמוך וללא ציפיות גדולות לעת הזו. הפערים עדיין גדולים והצדדים לא מתכנסים להסכם, אך הערוץ עדיין חי ומתוחזק על ידי המתווכים לקראת שעת הכושר שתבוא, גם לפי הערכתם, רק לאחר בחירות האמצע.

בהמתנה לתוצאות הבחירות, בארה"ב וגם בישראל, כל השחקנים חוששים מהפתעות, פועלים לשפר עמדות, מנסים לזהות הזדמנויות ועוקבים מקרוב אחר ההתפתחויות בשטח: ההיערכות הצבאית של השחקנים האחרים, המצב הפנימי באיראן, כיפוי-הידיים בהורמוז, והקרבות בין סעודיה לחות'ים.

איראן בכוונות עליונה. היא מדגישה כי חידוש התקיפות מצד ארה"ב יענה במלחמה אזורית כולל שתכלול מרכיבים שטרם ראינו.

בלי להתבסס על מידע מודיעיני, ניתן להעריך כי לצד המוכנות לאפשרות של תקיפה אמריקנית או ישראלית, יש כרגע בטהראן מי ששוברים את ראשיהם בשאלה כיצד ניתן לנצל לטובתם את תקופת הבחירות.

בנוסף למוכנות להתקפות נגדם, יש להניח כי בכירי המשטר מייגעים את עצמם בשאלה מה ניתן לעשות כדי להשפיע על תוצאות הבחירות בארה"ב מבלי להסתכן בהסלמה?.

יתרה מכך, מאחר שהם כנראה מבינים כי חלון הזמן שלאחר בחירות-האמצע יהיה המסוכן ביותר, והסיכון להסלמה צבאית במהלכו יגבר באופן משמעותי, מנקרת בראשם השאלה מה אפשר לעשות עכשיו כדי למנוע את הרעה שהעתיד הקרוב צפוי לזמן.

תחום אחד שבו יש להניח הם לא ימנעו מלפעול הוא ההשפעה על מחירי הנפט.

ניתן להעריך שהם יגבירו את מאמצייהם לבלום באש הוצאה של מכליות נפט במצר הורמוז. הם יעשו זאת תוך מיצוי כללי המשחק שנוצרו אך מתחת לרף ההסלמה. זה כנראה יספיק כדי לשמר את הרמה הגבוהה יחסית של מחירי הדלקים בארה"ב, במיוחד לאחר קריסת מאמצי הפסקת האש בין רוסיה ואוקראינה, שהייתה אמורה לסייע גם בתחום הזה. מצד המשטר בטהראן יהיה זה משחק עדין באש. קשה להבטיח בו שליטה מלאה בהתפתחויות וקשה לא פחות להעריך מה יהיה הקש שישבור את גב הגמל בבית הלבן. אך למשמרות המהפכה בטהראן יהיה קשה לא פחות להחמיץ את ההזדמנות להשפיע.

מצידה של וושינגטון, החנק הכלכלי שמהווה כעת מנוף הלחץ האמריקני העיקרי ממשיך לספק את הסחורה. אמנם לאט אך בהחלט בכיוון הנכון. הדוברים בטהרן יוצאים מגדרם כדי ליצור רושם של הסתגלות למציאות החדשה, אך לאחרונה, ברגע נדיר של מחויבות לאמת, הודה אותו מוחסין רזאי, כי איראן נמצאת "באחת התקופות הקשות בתולדותיה". על כל פנים, ברור כי אמצעי זה לבדו לא ישיג את השינוי בטווח הזמן המיוחל. המשטר בטהראן לא קופא על שמריו. הדיווחים על ניסויים שבוצעו במערכות הטילים הם עדות אחת לתהליכי התעצמות שמתרחשים שם. הזמן שחולף אמנם חונק את הכלכלה אך מאפשר למנגנונים הביטחוניים לבנות יכולות וזוהי אחת הדילמות של טראמפ בנוגע למהלכים הבאים. הצהרתו פעם אחר פעם כי איראן לא תהיה גרעינית, מלמדת כי עדיין זהו הקו האדום הבוהק שהוא סימן ביחס אליה. האם זהו הקו היחיד בתחום ההתעצמות ? לא ברור.

בכל הנוגע לישראל, ההתלבטות אם וכיצד לפעול, מעלה בפני האיראנים גם את האפשרויות להשתמש בחיזבאללה או בחות'ים. קשה להיכנס לנעליהם בעריכת מאזן הרווח וההפסד של חלופות אלה. אין צורך לסבר את כוונותיהם. מוכנות המערכת הישראלית לצעדי מנע ולתגובה ? זו התשובה. בקרב מקבלי ההחלטות בכל המערכות, שיקולי הביטחון צריכים לגבור על שיקולי הבחירות ואת זאת גם אויבינו צריכים לדעת.

פורסם בישראל היום, בתאריך 19 באוקטובר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.